

“TASDIQLAYMAN”

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat

o‘zbek tili va adabiyoti universiteti

rektori



Sh. Sirojiddinov

2023 yil

**Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti
Nazariy va amaliy tilshunoslik kafedrasи huzuridagi ilmiy-tadqiqot markazning**

NIZOMI

I. Umumiy qoidalar

1.1. Ilmiy-tadqiqot markazi (bundan keyin matnda “Markaz” deb ataladi) Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti Kengashi qarori asosida tashkil etilgan, o‘z-o‘zini boshqaradigan mustaqil Markaz bo‘lib, o‘z faoliyatini amaldagi qonunlar, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti va Vazirlar Mahkamasi qarorlari, OO‘MTV va universitet rektori buyruqlari hamda ushbu Nizom asosida olib boradi.

1.2. Markaz Nazariy va amaliy tilshunoslik kafedrasи huzurida tashkil etiladi.

1.3. Markaz noyuridik shaxs maqomida bo‘lib, universitetda ochilgan hisob raqam, dumaloq muhr, burchak shtampi hamda o‘zbek va ingliz tillarida nomi ko‘rsatilgan rasmiy ish qog‘ozlariga ega bo‘ladi.

1.4. Markaz bilan universitet o‘rtasidagi moliyaviy masalalar universitet ichki qoidalariga ko‘ra hal qilinadi.

1.5. Markazning pochta manzili – 100100, O‘zbekiston Respublikasi, Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Yusuf Xos Hojib ko‘chasi, 103-uy.

II. Markazning boshqaruv asoslari va tizimi

2.1. Markaz universitet rektori tomonidan tasdiqlangan direktor tomonidan boshqariladi.

2.2. Markaz direktori o‘z vakolatlari doirasida:

markazda bajarilishi majburiy bo‘lgan buyruqlar chiqaradi;

markazga malakali mutaxassislar, iqtidorli ilmiy tadqiqotchi va talabalarni jalg etadi;

O‘zbekiston Respublikasi hududida va xorijiy mamlakatlarda universitet nomidan yuridik va jismoniy shaxslar bilan hamkorlik va xo‘jalik shartnomalarini tuzadi;

ta’lim tizimini takomillashtirish borasida turli xalqaro va respublika miqqosidagi ko‘rgazma, konferensiya, seminar va boshqa tadbirdarda ishtiroy etadi;

xalqaro ta'lim va ilmiy muassasalari hamda turli jamoat tashkilotlari bilan o'zaro manfaatli hamkorlik qiladi;

universitet Kengashi va rahbariyatiga takliflar bilan chiqadi;

markaz faoliyati haqida matbuot va internet saytlari orqali axborot tarqatadi;

markaz faoliyatiga daxldor masalalar bo'yicha majlislar, konferensiyalar tashkillashtiradi;

ilm va ta'limga oid xalqaro tadbirlar tashkil qilish va o'tkazishda ishtirok etadi;

markaz faoliyati doirasida qo'yilgan vazifalarni bajarish maqsadida vaqtinchalik mehnat jamoasi tuzadi, xorijiy mutaxassislarini shartnomaga asosida ishga taklif qiladi;

iqtisodiyot turli sohalarining korxona va tashkilotlari, muassasalari xodimlari uchun pullik shartnomaga asosida turli xizmatlarni bajaradi;

O'zbekiston Respublikasining amaldagi qonunchiligi bilan taqiqlanmagan va mazkur Nizomga zid bo'limgan boshqa faoliyatlarni amalga oshiradi.

2.3. Markaz universitet tasarrufidagi xonalar va texnik vositalardan foydalanish huquqiga ega.

2.4. Markazda turli siyosiy partiylar, ijtimoiy-siyosiy va diniy harakatlar faoliyatiga yo'l qo'yilmaydi.

2.5. Markazda bo'limlar, sho'balar, laboratoriyalar, kutubxona va boshqa ilmiy tadqiqotlar uchun kerakli ish joylari tashkil etilishi mumkin.

III. Markazning maqsad va vazifalari

3.1. Markazning maqsadi – o'zbek tilini yangi sifat bosqichiga ko'tarib, ko'p hollarda ijtimoiy muammolardan uzilib qolgan amaldagi an'anaviy o'zbek tilshunosligini amaliy va iqtisodiy samarador, bozor talablariga muvofiq rivojlanuvchi sohaga aylantirish uchun quyidagi yo'nalishlarda ilmiy tadqiqot ishlarini amalga oshirish:

- o'zbek tilining milliy va xususiy korpuslarini yaratishning lingvistik bazasini tayyorlash.

- o'zbek tili matnlarining lingvistik ekspertizasini amalga oshirish uchun zarur milliy lingvistik texnologiyalarni yaratish.

- o'zbek tilshunosligi nazariy yo'nalishlari yutuqlarini milliy lug'atchilik va terminologiya muammolari yechimiga yo'naltirish.

- o'zbek tilining o'zlashtirilishi hamda o'zbek tilidagi nutqiy faoliyatning o'ziga xosligini aniqlash.

- o'zbek (o'zbek va ona) tilining milliy ta'limi konsepsiyasini yaratishning nazariy asoslarini ishlab chiqish.

- o'zbek tili adabiy nutqi me'yorlari va uni til egalarida takomillashtirishning amaliy masalalarini tadqiq qilish.

3.2. Markazning asosiy vazifalari:

yaratilayotgan "O'zbek tilining Milliy korpusi"ning yuridik subyekti bo'ladigan ushbu muassasa doimiy ravishda korpus va boshqa elektron platformalarning muttasil takomillashtirib borilishini tashkil etish va nazorat qilish;

mamlakatimizdagi tildan amaliy foydalanish muammolarini o'rganish – aniqlash, tahlil qilish, muhokamaga qo'yish va yechimlarini tavsiya etish;

mamlakatimizda bu borada olib borilayotgan ishlarni muvofiqlashtirish, ularga amaliy samaradorlik talabalarini ishlab chiqish va monitoringini tashkil etish;

mazkur muammolar bo'yicha tizimli ilmiy tadqiqotlar: dissertatsiya, monografiya va ilmiy-uslubiy qo'llanmalar yaratib, nashr ishlarini amalga oshirish;

markazga iqtidorli talabalarni jalb etish, ularning ilmiy-tadqiqot faoliyatini tashkil qilish;

til korpuslari va kiberleksikografiyaning amaliy hamda nazariy masalalarini tadqiq qilish;

amaliy tilshunoslikning amaliy va nazariy masalalarini yechish uchun zarur ilmiy xulosa va tavsiyalar berish, loyihamalar ishlab chiqish; amaliy lingvistikaga doir yangi ilmiy natijalar, ilmiy adabiyot yoki ilmiy-tadqiqot loyihamalarini tahlil qilish;

sohada fundamental, innovatsion va amaliy tadqiqot ishlarini olib borish, shu xil tadqiqot ishlari metodologiyasini aniqlash, tanlash, egallash, ishlab chiqish va tatbiq qilish;

markaz huzuridagi ilmiy kengashga mazkur muammolar bo'yicha tadqiqot ishlarini muhokama qilish, dissertatsiyalar himoyalari tashkil etish;

markazning ilmiy xabarlarini nazariy va amaliy lingvistik muammolarga bag'ishlangan jurnal va to'plamlarda chop etib borish;

davlat va nodavlat, jamoat tashkilotlari, hamkor tashkilotlar bilan hamkorlik va xo'jalik shartnomalari tuzish, shartnomaga asosan pullik xizmatlar ko'rsatish;

"Tilshunoslikning zamонавиј ю'налишлари" mavzusidagi doimiy anjuman yig'ilishlarini o'tkazib borish;

markaz rahbari va xodimlarining faoliyati yuzasidan har chorak va yillik hisobotlarni qabul qilish, markaz faoliyatini monitoring qilish, har chorak yakuni yuzasidan universitet Kengashiga hisobot taqdim etish.

IV. Markaz va universitet o'rtasidagi o'zaro munosabatlar

4.1. Markaz majburiyatları:

tarmoq tashkilotlari bilan hamkorlik shartnomalari tuzish;

tarmoq tashkilotlarida talabalar amaliyotini tashkil etish;

tarmoq tashkilotlari bilan hamkorlikda har o'quv yili uchun chora-tadbirlar dasturini ishlab chiqish;

iqtisodiyot turli sohalarining korxona va tashkilotlari, muassasalari bilan xo'jalik shartnomalari tuzish;

tarmoq tashkilotlarida talabalarni ish bilan ta'minlashga qaratilgan aniq choralar ko'rish;

kafedra pedagog-xodimlariga tarmoq tashkilotlarda amaliy tadqiqotlar uchun zarur sharoit yaratish;

Markaz xodimlarini moddiy rag'batlantirish va ijtimoiy muhofaza qilish;

tadqiqot uchun zarur o‘quv, uslubiy va moddiy-texnika bazasini tashkil etish; o‘qitish va malaka oshirish yo‘nalishlari bo‘yicha zarur axborot-ma’lumotlar bazasini shakllantirish, ta’lim jarayoniga zamonaviy innovatsion pedagogik, multimedia va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini ishlab chiqishni va ularni joriy etishni tashkil etish.

4.2. Universitet majburiyatları:

markaz faoliyatini kafedra ilmiy faoliyat ustuvor yo‘nalishlaridan kelib chiqqan holda tashkil etish;

markazni o‘quv, laboratoriya va boshqa maddiy-texnik vositalari bilan ta’minlash;

markazning o‘ziga daromad topishi uchun zarur sharoitlarni yaratish;

markazga tarmoq tashkilotlari muammolarining ilmiy yechimiga yo‘naltirilgan ilmiy ishlar dasturini shakllantirishda ko‘mak berish.

V. Markazning moddiy-texnik ta’minoti

5.1. Markazning moliya-xo‘jalik faoliyati:

xo‘jalik faoliyati va shartnoma asosida ko‘rsatilgan xizmatlardan tushgan tushumlar;

mahalliy va xalqaro tashkilotlar grantlari mablag‘lari;

yuridik va jismoniy shaxslarning, shu jumladan, O‘zbekiston Respublikasi norezidentlari, xalqaro tashkilotlarning homiylik mablag‘lari hisobiga shakllantiriladi.

5.2. Markaz turli davlat va jamoat tashkilotlari, tijorat tizimlari va korxonalar, shu jumladan, chet el firmalari bilan o‘z faoliyati doirasida xo‘jalik shartnomalari tuzishi mumkin.

VI. Markazning xalqaro faoliyati

6.1. Markaz xodimlarning malakasini oshirish, chet ellarda ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borish, o‘zaro tajriba almashish hamda tashqi iqtisodiy faoliyatni amalga oshirish maqsadida xalqaro hamkorlikni amalga oshirish huquqiga egadir.

VII. Yakuniy qoidalar

7.1. Markazni tugatish yoki qayta tashkil etish universitet Kengashi tomonidan belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

7.2. Markaz Nizomi unversitet rektori tomonidan tasdiqlanadi.